

Sygn. akt IV U 657/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalaśiński
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 października 2017 r. w S.

odwołania I. S.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 30 marca 2015 r. Nr (...)

w sprawie I. S.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie braku odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległe składki

I. zmienia częściowo zaskarżoną decyzję i ustala wysokość należnych odsetek na dzień wydania zaskarżonej decyzji w kwocie 4580 (cztery tysiące pięćset osiemdziesiąt) złotych;

II. oddala odwołanie w pozostałej części;

III. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt IV U 657/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 marca 2015 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie art. 97 § 1, 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2 oraz art. 100 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników orzekł odpowiedzialność spadkobiercy I. S. za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników R. S. za okres od 1 października 2004 r. do 31 marca 2013 r. w kwocie 15.102,50 zł, w tym odsetki za zwłokę liczone do dnia 14 marca 2014 r. w kwocie 5.514 zł. Uzasadniając tę decyzję organ rentowy podał, iż I. S. przyjął w dniu 28 czerwca 2014 r. notarialnie spadek i jest spadkobiercą R. S. powołanym do spadku z ustawy.

Odwołanie od tej decyzji złożył I. S. wnosząc o jej zmianę i ustalenie braku podstaw do przeniesienia na niego odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników R. S.. Odwołujący się podniósł, iż zaskarżona decyzja jest przedwczesna, gdyż nie ma tytułu stwierdzającego nabycie przez niego spadku. Stwierdził

również, iż należności po zmarłym R. S. uległy przedawnieniu, ponieważ w myśl art. 118 ordynacji podatkowej, nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość, upłynęło 5 lat.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wskazał, iż po rozwiedzionym w chwili śmierci R. S. spadek, z dobrodziejstwem inwentarza, przyjął jego syn, I. S., zaś jego córka, S. S., odrzuciła spadek. Organ rentowy powołując się na treść art. 41 b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu zarówno obowiązującym aktualnie jak i przed 31 grudnia 2011 r. oraz na art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 232, poz. 1378) wskazał, że w przypadku należności R. S. za IV kwartał 2004 r., termin przedawnienia wynosi 10 lat (tj. następuje w dniu 1 listopada 2014 r.). Termin ten w niniejszej sprawie jednak nie upłynął, w myśl art. 41 b ust. 3 i ust. 9 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ponieważ decyzją z dnia 19 kwietnia 2013 r. Prezes KRUS rozłożył R. S. na 43 raty zobowiązanie z tytułu nieopłaconych składek. Układ ten obowiązywał i był realizowany. Decyzją z 18 września 2014 r. organ rentowy, z uwagi na śmierć R. S., stwierdził wygaśnięcie decyzji z dnia 19 kwietnia 2013 r. Przywołując art. 1025 kc organ rentowy podał, iż poświadczenie dziedziczenia i postanowienie o nabyciu spadku jest dokumentem równorzędnym świadczącym o nabyciu spadku.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

R. S. od dnia 14 sierpnia 1999 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników i zalegał z opłacaniem składek z tego tytułu (bezsporne, decyzja z 27 marca 2013 r. k. 37 akt KRUS). R. S. w dniu 8 kwietnia 2013 r. wniósł o udzielenie ulgi w spłacie składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 1 kwietnia 2003 r. do kwietnia 2013 r., tj. o rozłożenie należności na raty (wniosek k. 40 akt KRUS). Decyzją z dnia 19 kwietnia 2013 r. Prezes KRUS rozłożyła na raty spłatę należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 1 kwietnia 2003 r. do 31 marca 2013 r. (k. 45 akt KRUS).

R. S. zmarł w dniu 14 marca 2014 r. jako osoba rozwiedziona (bezsporne, kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 52 akt KRUS). Miał on dwoje dzieci, I. S. oraz S. S. (bezsporne).

Decyzją z dnia 18 września 2014 r. Prezes KRUS, z uwagi na zgon R. S., stwierdził wygaśnięcie decyzji z dnia 19 kwietnia 2013 r. (k. 57 akt KRUS).

Wcześniej, bo 28 czerwca 2014 r. I. S. przyjął z dobrodziejstwem inwentarza przypadający mu z mocy ustawy spadek po R. S.. W tym samym dniu S. S. odrzuciła spadek po R. S. (wypis z aktu notarialnego k. 62 akt KRUS).

Zaskarżoną decyzją z dnia 30 marca 2015 r. organ rentowy orzekł odpowiedzialność I. S. za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników R. S. za okres od 1 października 2004 r. do 31 marca 2013 r. w kwocie 15.102,50 zł, w tym odsetki za zwłokę liczone do dnia 14 marca 2014 r. w kwocie 5.514 zł oraz należność główna w kwocie 9.588,50 zł (k. 65 akt KRUS).

W toku niniejszego postępowania, Sąd Rejonowy w Siedlcach postanowieniem z dnia 29 listopada 2016 r. zapadłym w sprawie I Ns 519/16 stwierdził, że spadek po R. S. na podstawie ustawy nabył I. S. w całości z dobrodziejstwem inwentarza (odpis postanowienia k. 28 akt sprawy).

Jak wynika z protokołu spisu inwentarza, sporządzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach A. K., stan czynny spadku po R. S. wynosi 48.966 zł, zaś stan zadłużenia wynosi 17.728,50 zł, co w konsekwencji powoduje, iż ogółem stan ten wynosi 31.237,50 zł (k. 42 akt sprawy).

Po uwzględnieniu kwot wpłaconych przed śmiercią przez R. S., organ rentowy ustalił, iż kwota zadłużenia na dzień 8 kwietnia 2013 r. wynosiła łącznie kwotę 17.450,60 zł, z czego należność główna wyniosła 11.107,60 zł a odsetki 6.343,00 zł, przy czym zadłużenie uregulowane przed śmiercią przez wymienionego wyniosło 1.519,10 zł należności i 1.763 zł tytułem odsetek. Do uregulowania zatem pozostało zadłużenie liczone na dzień złożenia wniosku o układ

ratalny który wygasł z chwilą śmierci w kwocie 14.168,50 zł w tym należność główna w kwocie 9.588,50 zł i odsetki w kwocie 4.580 zł (k. 52 akt sprawy).

Odwołanie ubezpieczonego jest w przeważającej mierze niezasadne. Uwzględnieniu podlegało jedynie w zakresie wysokości kwoty odsetek za zwłokę.

Na wstępie stwierdzić należy, iż odpowiedzialność I. S. za zobowiązania jego ojca, R. S., wynika, na podstawie odesłania zawartego w art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z art. 97 § 1 oraz art. 98 § 1 i § 2 pkt 1 i 2 ordynacji podatkowej. W myśl przywołanych przepisów, spadkobiercy podatnika (odpowiednio ubezpieczonego) przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy, przy czym przez obowiązki te należy rozumieć zaległości podatkowe (odpowiednio należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne rolników) jak również odsetki za zwłokę od tych należności. Bezspornym było, iż w chwili śmierci R. S. był rozwiedziony i miał dwoje dzieci, z których aktami notarialnymi z dnia 28 czerwca 2014 r. córka S. S. odrzuciła przypadający jej z ustawy spadek, zaś I. S. spadek ten przyjął z dobrodziejstwem inwentarza. Jak przyjmuje się w doktrynie (E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 8, Warszawa 2017 wersja elektroniczna Legalis), podstawowym skutkiem prawnym przyjęcia spadku jest uznanie danej osoby za spadkobiercą definitywnego od chwili otwarcia spadku (ex tunc). A zatem, w dniu 28 czerwca 2014 r. I. S. przyznał, iż jest spadkobiercą R. S. i przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza. W chwili wydania zaskarżonej decyzji (30 marca 2015 r.) organ rentowy słusznie uznał I. S. za spadkobiercę R. S.. Okoliczność tę potwierdziło wydanie w toku niniejszego postępowania, tj. w dniu 29 listopada 2016 r. postanowienie Sądu Rejonowego w Siedlcach o stwierdzeniu nabycia spadku. Jednocześnie, jak wynika ze sporządzonego w dniu 10 maja 2017 r. protokołu spisu inwentarza, stan czynny spadku przewyższa jego stan bierny, dlatego też możliwa jest odpowiedzialność I. S. ze spadku pozostałym po R. S..

Trafnie argumentował organ rentowy twierdząc, iż zobowiązania R. S. nie uległy przedawnieniu. Z zespołu przepisów, tj. art. 41 b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu zarówno obowiązującym aktualnie jak i przed 31 grudnia 2011 r. oraz art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 232, poz. 1378) wypływa zasada, zgodnie z którą terminy przedawnienia należności z tytułu składek wynoszą odpowiednio 10 lub 5 lat, przy czym zastosowanie w okolicznościach konkretnego przypadku powinien znaleźć wcześniejszy termin przedawnienia. Odnośnie należności za IV kwartał 2004 r. wskazać należy, iż termin przedawnienia powinien przypadać na 1 listopada 2014 r. (w tym przypadku 10 lat- jest to bowiem termin wcześniejszy, gdyż 5 letni termin przedawnienia liczony od 1 stycznia 2012 r., jak nakazuje art. 27 ust. 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, upłynąłby dopiero z dniem 1 stycznia 2017 r.). Tymczasem, R. S. w dniu 8 kwietnia 2013 r. wnioskuje o rozłożenie na raty zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników i wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie w drodze decyzji z dnia 19 kwietnia 2013 r. To rozstrzygnięcie organu rentowego, jak wynika z art. 41b ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, spowodowało zawieszenie biegu przedawnienia wyżej wymienionych zobowiązań aż do dnia spłaty ostatniej raty. R. S. nie uiścił ostatniej z 87 rat, której termin płatności przypadał na 29 lutego 2024 r. (załącznik do decyzji k. 46v akt KRUS), gdyż w międzyczasie, tj. w dniu 14 marca 2014 r., zmarł. Jednocześnie, jak wynika z art. 41b ust. 9 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, bieg przedawnienia terminu, o którym mowa w ust. 1, ulega zawieszeniu od dnia śmierci spadkodawcy do dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym upłynęły 2 lata od śmierci spadkodawcy. Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po R. S. zostało wydane w dniu 29 listopada 2016 r. (czyli ponad 2 lata po śmierci R. S.), dlatego też zastosowanie w niniejszej sprawie znajdzie termin 2-letni liczony od dnia śmierci wymienionego. Z kolei zaskarżona decyzja została wydana 30 marca 2015 r., czyli w czasie, kiedy jeszcze nie upłynął 2-letni termin zawieszenia biegu terminu przedawnienia. Stąd też w dniu wydania zaskarżonej decyzji termin przedawnienia pozostawał w zawieszeniu (nieustannie najpierw od wydania decyzji z dnia 19 kwietnia 2013 r., a następnie od dnia śmierci R. S., tj. od 14 marca 2014 r.), a zatem nie upłynął. Z tych też względów zobowiązania R. S. z tytułu nieuiszczonych składek na ubezpieczenie społeczne rolników nie uległy przedawnieniu.

Jednocześnie stwierdzić należy, iż niezasadnie odwołujący się powoływał się na terminy przedawnienia wyrażone w art. 118 ordynacji podatkowej. W przypadku bowiem należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne rolników, przepisem szczególnym zawierającym termin przedawnienia tych zobowiązań jest art. 41b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, stąd też zastosowania w sprawie niniejszej nie znajdzie ogólny przepis art. 118 ordynacji podatkowej. Za zasadnością powyższego poglądu przemawia redakcja art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym, jedynie w sytuacjach nieuregulowanych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników, stosuje się odpowiednio przepis art. 118 ordynacji podatkowej.

Jak wynika z kwot podawanych w zaskarżonej decyzji, zadłużenie R. S. z tytułu należności za składki na ubezpieczenie społeczne rolników wyniosło łącznie 15.102,50 zł z czego odsetki za zwłokę liczone do dnia 14 marca 2014 r. wyniosły 5.514 zł. Z różnicy podanych kwot wynika, iż należność główna to kwota 9588,50 zł. Z pisma organu rentowego z dnia 21 lipca 2017 r. (k. 52 akt sprawy) wynika, iż kwota ta, tj. 9588,50 zł jest kwotą należności głównej po uwzględnieniu uregulowanego przez R. S. do dnia śmierci zadłużenia z tytułu należności za składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

W świetle powyższych okoliczności, zaskarżona decyzja w zakresie istnienia zobowiązania I. S. okazała się prawidłowa i nie ma podstaw do jej zmiany. Stąd też odwołanie I. S. podlegało oddaleniu z mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc i tak też rozstrzygnął Sąd w pkt II wyroku.

Powyższe uwagi nie dotyczą rozstrzygnięcia Prezesa KRUS w zakresie wysokości zobowiązania z tytułu odsetek za zwłokę. Podana przez organ rentowy kwota jest nieprawidłowa. W toku procesu (pismo z dnia 21 lipca 2017 r. k. 52 akt sprawy) organ rentowy stwierdził, iż zadłużenie na dzień 8 kwietnia 2013 r., uwzględniając kwoty uregulowane przez R. S., wynosi tytułem odsetek 4.580 zł. W ocenie Sądu, to właśnie w zakresie tej kwoty z tytułu odsetek za zwłokę powinien odpowiadać R. S. w chwili śmierci, co powoduje, iż odpowiedzialność ta dotyczy I. S. jako spadkobiercy. Podkreślić bowiem należy, iż w myśl art. 41a ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, od należności z tytułu składek, których spłatę rozłożono na raty, nie nalicza się odsetek za zwłokę, począwszy od następnego dnia po wpływie wniosku. Z tego też względu naliczenie odsetek po dniu 8 kwietnia 2013 r. jest błędne. Tymczasem w zaskarżonej decyzji uwzględniona została kwota odsetek przypadających do dnia 14 marca 2014 r. Skoro zatem, uwzględniając kwoty uregulowane przez R. S., stan zadłużenia z tytułu odsetek na dzień 8 kwietnia 2013 r. wynosił 4.580 zł, to jedynie w zakresie tej kwoty powinien odpowiadać I. S.. Tym samym zaistniały podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc i tak też orzekł Sąd w pkt I wyroku.

Na marginesie zaznaczyć należy, iż w ramach niniejszego postępowania Sąd był władny do kontroli zaskarżonej decyzji wg stanu na dzień jej wydania. Sąd nie mógł zatem rozstrzygać w przedmiocie wysokości odsetek naliczanych po wydaniu zaskarżonej decyzji.

Mając na uwadze wynik postępowania, tzn. okoliczność, iż zaskarżona decyzja została zmieniona jedynie w części dotyczącej odsetek, Sąd, na podstawie art. 100 kpc, postanowił wzajemnie znieść między stronami koszty procesu, o czym orzekł w pkt III wyroku.